

Sankcijas – lielākie
izaicinājumi sankciju riska
pārvaldības mehānisma
izveidē un labākā prakse

Gundega Tamane, CFE, FCCA, Int.Dip(AML) MICA

2022. gada 1. jūnijs

Ievads un sankciju ietekme

Sankciju ietekme uz uzņēmumu

KAM IR PIENĀKUMS IEVĒROT SANKCIJAS?

Sankciju ievērošana ir obligāts nosacījums **finanšu nozarei:**

- Bankām
- Maksājumu iestādē,
- Ieguldījumu brokeru sabiedrībām
- Ieguldījumu pārvaldes sabiedrībām
- Apdrošināšanas sabiedrības, utt.

Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 2. pants paredz, ka tas jāievēro visām personām un tām ir pienākums ievērot un izpildīt starptautiskās un nacionālās sankcijas.

Papildus sankcijām un vietējo uzņēmumu pienākumiem ievērot tās, ir svarīgi ņemt vērā sava uzņēmuma reputācijas un operacionālos aspektus.

Papildus tiešajiem banku pakalpojumiem, kurus ietekmē sankcijas, jāizvērtē būtu arī citi banku pakalpojumi, piemēram, personīgo, privāto un korporatīvo banku pakalpojumi. Sankcijas būtiski ietekmē arī eksporta tirdzniecību un tirdzniecības finansēšanu. Neaizmirstot attiecības ar darbuzņēmējiem un dažāda veida pakalpojumu sniedzējiem, arī Iepirkuma nodaļām nekavējoties jāpārskata savas sadarbības attiecības.

- Sankcijas var tikt pieņemtas attiecībā uz:
- fiziskām personām
- juridiskām personām
- valdības locekļiem
- centrālajām bankām
- komercbankām
- noteiktām industrijām, piemēram,
  - aizsardzības un militāro
  - gāzes un naftas
  - pārstrādes
  - tehnoloģiju
  - aviācijas
  - divējāda pielietojuma precēm

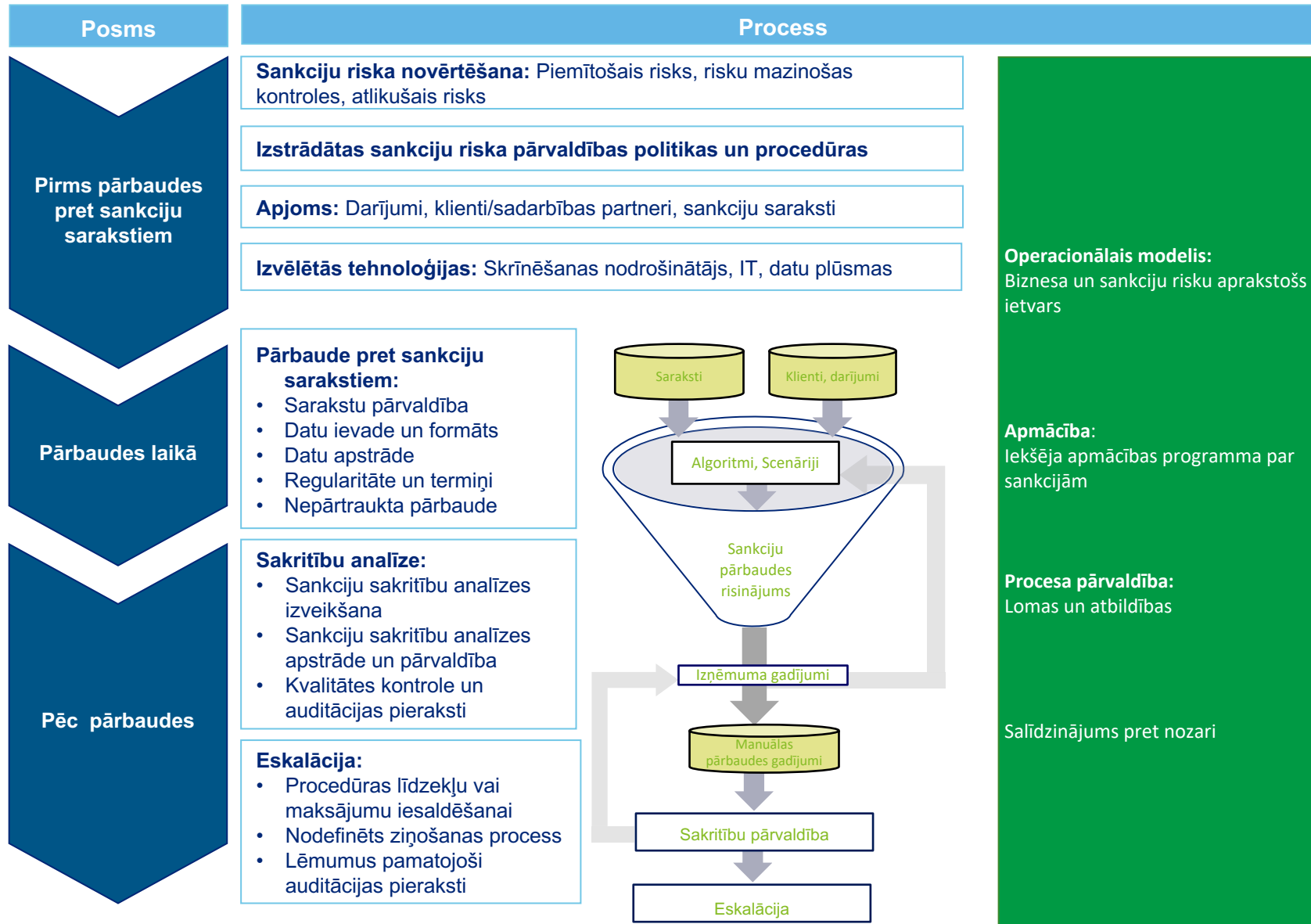
KĀ SAPRAST SANKCIJAS?

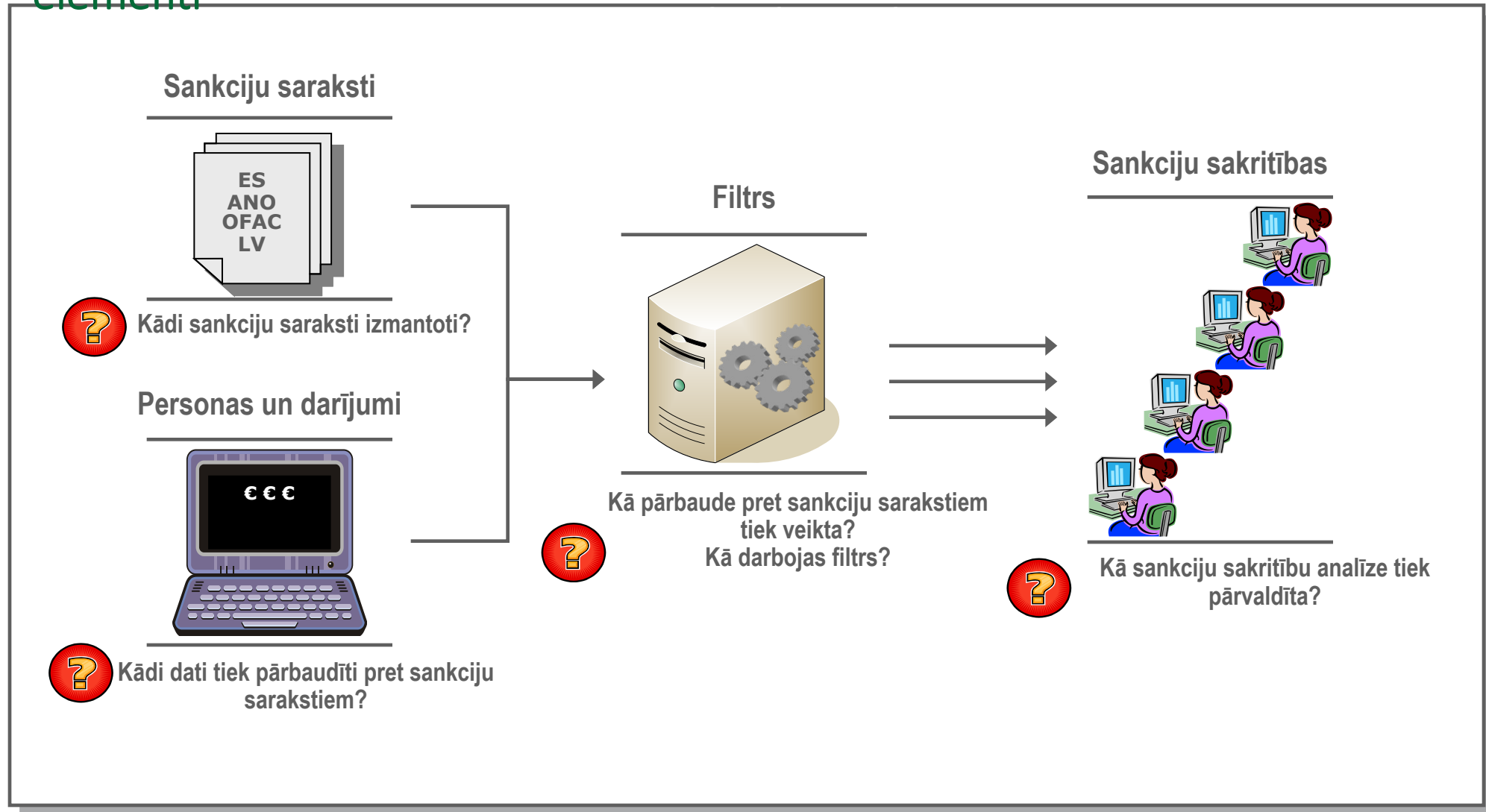
Ar sankcionētu personu **nedrīkst uzsākt darījuma attiecības un nedrīkst turpināt veikt darījumus.**

Sankciju riska pārvaldības mehānisms – labākā prakse

Sankciju riska pārvaldības mehānisms – labākā prakse

Labākā prakse: Pārbaude pret sankciju sarakstiem – procesa galvenie elementi

1. Kādi sankciju saraksti izmantoti?

- ✓ Sankciju saraksti atbilstoši tām jurisdikcijām, ar kurām uzņēmums sadarbojas – EU, OFAC, UN, LV
- ✓ Iegūti no atzīta trešās puses pakalpojumu sniedzēja
- ✓ Atbilstoši ielādēti sankciju skrīnēšanas sistēmā (pārbaudīti programmatūras līmenī un manuāli)
- ✓ Operatīvi (24 stundu laikā no sarakstu izmaiņām) tiek «ielādēti» skrīnēšanas sistēmā
- ✓ Iekšēji uzņēmumā kontrolēta un ierobežota pieeja sankciju sarakstu izmaiņai sistēmā
- ✓ Izmaiņu reģistrēšana un auditācijas pieraksti

2. Kādi dati tiek pārbaudīti pret sankciju sarakstiem?

KLIENTI:

- ✓ Visi biznesa virzieni (sniedzot vai saņemot pakalpojumus)
- ✓ Visi klienta dalībnieki (tai skaitā akcionāri), klienta patiesā labuma guvēji, klienta pārvaldes institūciju locekļi/ paraksta tiesīgās personas (valdes priekšsēdētājs, valdes loceklis, direktors, padomes loceklis) un Klienta pārstāvis
- ✓ Pārbaudīti pret sankciju sarakstiem pirms jaunu attiecību uzsākšanas un pirmā darījuma veikšanas
- ✓ Pārbaudīti pret sankciju sarakstiem, izmainoties klienta informācijai (nosaukums, adrese, jauna paraksta tiesīgā persona)
- ✓ Periodiska (vienreiz nedēļā) tekošā pārbaude pret izmaiņām sankciju sarakstos

KLIENTA BANKA

DARBINIEKI, PIEGĀDĀTĀJI UN SADARBĪBAS PARTNERI, AĢENTI:

- ✓ Pārbaude pret sankciju sarakstiem pirms līguma parakstīšanas
- ✓ Atkārtota pārbaude, izmainoties informācijai (piem. nosaukums, adrese)
- ✓ Periodiska (vienreiz nedēļā/divreiz mēnesī) tekošā pārbaude pret izmaiņām sankciju sarakstos

3. Kā pārbaude pret sankciju sarakstiem tiek veikta? Kā darbojas filtrs?

POLITIKAS & PROCEDŪRAS:

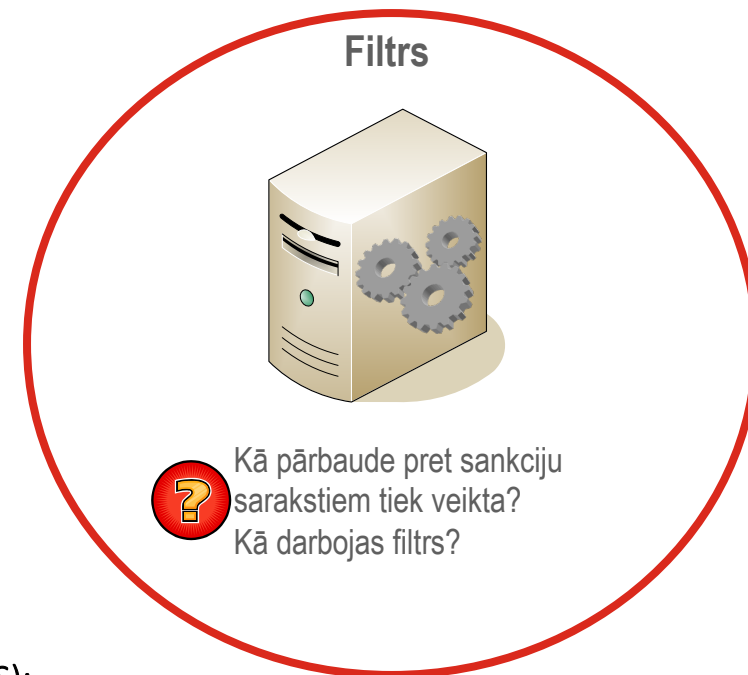
- ✓ Izstrādātas politikas un procedūras saskaņā ar nozari un labāko praksi
- ✓ Sankciju riska novērtējums – izveikts un pārstrādāts regulāri (vismaz vienreiz gadā)
- ✓ Pārbaudāmo UBO % noteikšana saskaņā ar biznesa riska profilu

«FUZZY NAME» PĀRBAUDE:

- ✓ Sakritības % izvēlēts balstoties uz faktiskajiem klientu pārbaudes pret sankcijām rezultātiem, kurš tiek pārvērtēts periodiski
- ✓ Kontrolēta un ierobežota pieeja sakritības % iestatīšanai sistēmā

SAKRITĪBU AUTOMĀTISKA AIZVĒRŠANA SASKAŅĀ AR «BALTAJEM SARAKSTIEM» (WHITE LISTS):

- ✓ «Baltais saraksts» neietver vispārīgus vārdus (kā rezultātā var tikt izlaistas reālas sakritības)
- ✓ «Baltais saraksts» atbilstoši ielādēts sistēmā, kas izveic pārbaudi pret sankciju sarakstiem
- ✓ Vairāku pakāpju apstiprinājums pievienot klientus «baltajam sarakstam»
- ✓ Kontrolēta un ierobežota pieeja izmaiņu veikšanai «baltajā sarakstā»
- ✓ Izmaiņu reģistrēšana un auditācijas pieraksti

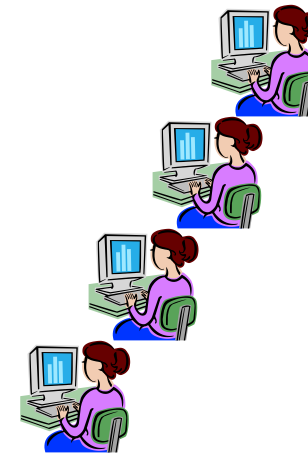

4. Kā potenciālās sankciju sakritības tiek analizētas un pārvaldītas? (1/4)

SĀKOTNĒJĀ SAKRITĪBAS ANALĪZE:

- ✓ Daļēji centralizēta pirmās pakāpes pārbaude, lai atšķirotu viltus pozitīvās sakritības
- ✓ Operatīva sakrītību pārbaude ar noteiktiem laika limitiem
- ✓ Nekāda/ierobežota prioritizācija sankciju sakrītību izskatīšanā
- ✓ Kvalificēts un apmācīts personāls sakrītību analīzei
- ✓ Izstrādāts lēmuma pieņemšanas plāns
- ✓ Kvalitātes kontrole visām/tikai sakrītību izlasei, balstoties uz uzņēmuma pieredzi
- ✓ Sistēmiskas kontroles, lai izvairītos no darījuma izveikšanas pirms potenciālās sakrītības analīze ir pabeigta
- ✓ Izmaiņu reģistrēšana un auditācijas pieraksti
- ✓ Kontrolēta un ierobežota pieeja izmaiņu veikšanai sankciju sakrītību analīzes rīkam/IT risinājumam

Sakrītības

Kā potenciālās sankciju sakrītības tiek analizētas un pārvaldītas?

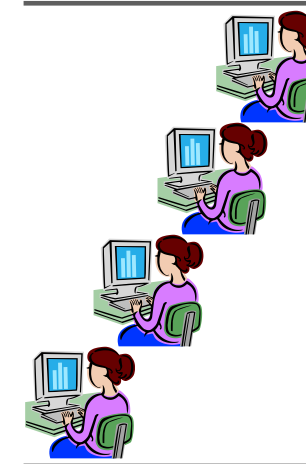
4. Kā potenciālās sankciju sakritības tiek analizētas un pārvaldītas?(2/4)

SANKCIJU SAKRITĪBU PĀRVALDĪBA:

- ✓ Skaidri nodefinēts eskalācijas process potenciālajām sankciju sakritībām
- ✓ Decentralizēta otrā un trešā līmeņa pārbaude potenciālajām sankciju sakritībām
- ✓ Kvalificēts un apmācīts personāls
- ✓ Izstrādāts lēmuma pieņemšanas plāns (decision tree)
- ✓ Pieeja pilnai informācijai par klientu (tieša pieeja datiem sistēmā vai caur klientu menedžeri)
- ✓ Kvalitātes kontrole visām/pozitīvo sakritību izlasei, kuras apstiprinājis sankciju atbilstības speciālists

Sakritības

Kā potenciālās sankciju sakritības tiek analizētas un pārvaldītas?

4. Kā potenciālās sankciju sakritības tiek analizētas un pārvaldītas? (3/4)

ESKALĀCIJA IEKŠĒJI UZŅĒMUMĀ & ZIŅOŠANA:

- ✓ Skaidri nodefinēts iekšējās ziņošanas/ atskaites process (vietējā un reģionālā līmenī)
- ✓ Regulāra iekšējā atskaite par potenciālo sakritību statistiku, viltus pozitīvām sakritībām pa pārbaudes līmeņiem, pa biznesa līnijām un statistika par pozitīvām sakritībām.
- ✓ Skaidri nodefinēts ārējās ziņošanas process FID, ja tiek atklāta pozitīva sakritība
- ✓ Savlaicīga ziņošana FID par pozitīvajām sankciju sakritībām

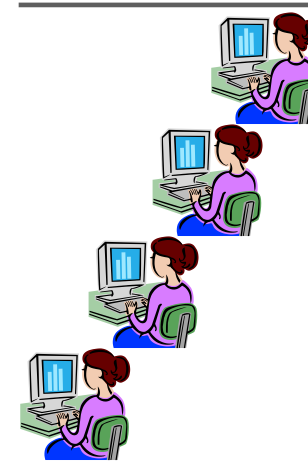

4. Kā potenciālās sankciju sakritības tiek analizētas un pārvaldītas? (4/4)

LĪDZEKĻU PĀRVALDĪBA:

- ✓ Klienta līdzekļu aizturēšana, kamēr potenciālās sankciju sakritības analīze ir procesā
- ✓ Ienākošie maksājumi tiek bloķēti/atteikti klientiem, kam ir pozitīva sankciju sakritība
- ✓ Izejošie maksājumi klientiem, kam ir pozitīva sankciju sakritība, tiek apturēti un klientu sadarbība tiek apturēta
- ✓ Sistēmiskas kontroles, lai izvairītos no ienākošo maksājumu saņemšanas un maksājumu veikšanas klientiem/sadarbības partneriem, kam ir pozitīva sankciju sakritība
- ✓ Darbības ar sankcionēta klienta/sadarbības partnera līdzekļiem notiek tikai pēc konsultācijas ar FID

Sakritības

Kā potenciālās sankciju sakritības tiek analizētas un pārvaldītas?

Sankciju riska pārvaldības mehānisma izveide – lielākie izaicinājumi

Lielākie izaicinājumi

- ✓ Kādus sankciju sarakstus izmantot, balstoties uz klientu bāzi un riska profilu. OFAC saraksti nav saistoši Latvijas sankciju likuma izpratnē, toties tie ir saistoši bankām un maksājumu iestādēm.
- ✓ Nepietiekama informācija par «Pazīsti savu klientu» un citu pārbaudāmo datu nepilnības.
- ✓ Pārbaudes pret sankciju sarakstiem biežuma nodefinēšana, atkarībā vai pārbaudes process notiek automātiski vai manuāli
- ✓ Sarežģīti regulāri iegūt informāciju par klienta datu izmaiņām
- ✓ Pārbaudāmo UBO % noteikšana. Likumā noteiktais >< biznesa profila diktētais (tirgus, ģeogrāfiskie riski)
- ✓ Sarakstu nodrošinātāju izvēle : automatizēts vai manuāls process
- ✓ Nepilnīga izpratne par sankciju sakritību analīzes iekšējo procesu- četru acu princips, kvalitātes kontrole
- ✓ Personāla resursu patēriņš auditācijas pierakstu un citas analīzi apstiprinošas dokumentācijas izveidē
- ✓ Citi ?

Jautājumi un atbildes